

Önskvärt med ökad satsning på diagnostik av feokromocytom

■ God biokemisk diagnostik av feokromocytom är angelägen. Den kliniska diagnosen missas ofta trots ibland uttalade symtom. Möjlighet till operation före symtomdebut vid aräditära former samt ett ökande antal incidentalom är andra skäl. Lenders och medarbetare, bland dem Peter Friberg, redovisar nu en flerårig multicenterstudie (1994–2001), där mätvärdena för fraktionerade okonjugerade (»fria«) 3-metoxikatekolaminer (»metanefriner«) i plasma jämförs med värdena för katekolaminer i plasma och 3-metoxikatekolaminer, katekolaminer och 4-hydroxi-3-metoximandelat i dygnsurin. Metoxikatekolaminer i plasma analyserades med HPLC (high performance liquid chromatography) vid ett och samma laboratorium, övriga komponenter vid skilda laboratorier.

Bäst diagnostiska egenskaper hade fraktionerade okonjugerade metoxikatekolaminer i plasma (sensitivitet 97 respektive 99 procent för aräditära respektive

sporadiska fall, specificitet 96 respektive 82 procent). Författarna anger som möjliga skäl bl a:

1. att de bildas från katekolaminer i tumörerna och frisätts kontinuerligt ledande till ringa variation i plasma-koncentration över dygnet; katekolaminerna insöndras däremot episodiskt,
2. att aktivering av det sympatiko-adrenomedullära systemet leder till påtagliga ökningar av katekolamininsöndringen medan de metylerade metaboliternas koncentrationer är relativt opåverkade.

Av 76 patienter med aräditärt feokromocytom missades två med von Hippel-Lindaus syndrom och enstaka binjuretumörer med diameter understigande 1 cm (normalt blodtryck, inga symtom). Diagnos erhöles efter kirurgi för njurcancer. Av 138 fall av sporadiskt feokromocytom missades ett fall, uppföljning 13 år efter operation för ett stort extraadre-

nalt feokromocytom. Metastaser av feokromocytom diagnostiserades cirka tre år senare.

Författarna har inte jämfört med nattutsköndringen av fraktionerade metoxikatekolaminer eller kromogranin i EDTA-plasma [Läkartidningen 1998; 95:4859-61; J Nucl Med 2001;42:993-7], och artikelns rubrik är därför något missvisande. Resultaten talar emellertid för att mätning av okonjugerade metoxikatekolaminer i plasma har högt diagnostiskt värde – en uppfordran till de klinisk-kemiska laboratorier!

Göran Lindstedt

goran.lindstedt.gu@telia.com

Lenders JW, et al. Biochemical diagnosis of pheochromocytoma: which test is best? JAMA 2002;287(11):1427-34

Frågan om johannesörrens effektivitet kvarstår – bör jämföras med både placebo och SSRI-preparat

■ Äkta johannesört eller Hypericum perforatum är ett naturmedel mot depression. Övertygande belegg för dess antidepressiva effekt finns inte. En metaanalys har antytt en effekt jämför-

bar med den av gängse antidepressiva preparat. Nyligen publicerades resultaten av en randomiserad klinisk prövning av Hypericum som här kort refereras. Studien var finansierad av National Institute of Mental Health (Läkartidningen 2002;99:1170).

Hypericum jämfördes dubbelblindt med placebo och en aktiv substans, sertralin (Zoloft). 340 patienter med egentlig depression och minst 20 poäng på Hamiltonskalan (HAM-D-17) inkluderades och randomiserades till de tre armarna. Med antagande av att 55 procent i Hypericumgruppen svarade på behandlingen (full responders) och 35 procent i placebogruppen visade beräkning av den statistiska styrkan att man med 85 procents sannolikhet skulle kunna påvisa denna skillnad med signifikans på femprocentnivån.

Resultatet var det förväntade vad avser placebo med 37 procent som svarade. Hypericum skilde sig inte signifikant från placebo, med bara 27 procent som svarade. Dessvärre var andelen som svarade på behandlingen inte större i sertralingruppen (27 procent)! I endast ett av sex sekundära resultatmått, Clinical Global Impression of Improvement, vi-

sade sertralin ett signifikant bättre resultat än placebo.

Författarna konstaterar att upp till 35 procent av kliniska prövningar misslyckas med att visa signifikant effekt hos etablerade antidepressiva preparat. Den kalkylerade risken för ett falskt negativt resultat i denna studie var 15 procent. Man tror vidare att sertralin kan ha doserats för lågt. Prövarna tilläts höja dosen till maximum 100 mg per dygn, vilket är bara 50 procent av preparatets maxdos. Endast 36 procent av sertralingruppen hade erhållit 100 mg.

Frågan om Hypericums effektivitet kvarstår, men en viktig slutsats av studien är att vid prövning av nya läkemedel jämföra både med placebo och med aktiv substans.

Göran Isacson

Goran.B.Isacson@slpo.sll.se

Effect of Hypericum perforatum (St John's wort) in major depressive disorder: a randomized controlled trial. JAMA 2002;287(14):1807-14

Referat till Nya rön skall innehålla

- Kort titel som speglar huvudbudskapet
- Bakgrund till varför studien gjordes
- Något om materialets sammansättning
- Huvudresultat och författarnas konklusion
- Tillämpning på svenska förhållanden
- Fullständig referens för artikeln
- Din adress, fax och e-postadress samt telefonnummer
- Tillstånd att publicera referatet på vår hemsida, VIKTIGT!
- Referat får innehålla högst 250 ord

Skicka referatet med e-post som ett vidhängande Word-dokument till nya.ron@lakartidningen.se

Välkommen med Ditt bidrag